

GÁALATAS

¹ Anin in Pablo, inocnak apóstol rxin ja Jesucristo. Pro ma cuq'uin winak ta penak wi' chi inocnak apóstol in chakaja' ma winak ta etakyonel wxin chi rbanic jawa' samaj ri'. Ja Jesucristo rachbil ja katata' Dios eje'e' etakyonel wxin chi rbanic. Jari' mismo Dios ja yico rxin ja Jesucristo chipan ja camíc.

² Anin ntakel rutzil ewach ewanojelal ja rix iglesia ja rixc'o pa rcuenta Galacia in canojel ja kach'alal ja rec'o wq'uin eje'e' nquetakel rutzil ewach chakaja'.

³ Ja rutzil ja nsipaj ja Dios chake rachbil ja quicotemal xin Dios ja tari' xtecochij más tre ja katata' Dios in tre ja kajaw Jesucristo.

⁴ Ja Jesucristo arja' xuya' ri' pa camíc, camsax rmal ja kil kamac. Queri' xuban jari' xokrtobej pa ruk'a' ja ritzelal ja c'o chipan awa' tiempo ja rokc'o wi' ri' in tok xuban queri' jari' ni rvoluntad wi' ja katata' Dios ja xuban.

⁵ Kas ta xtiya' ruk'ij ja katata' Dios camic, chwak in chijutij. Amén.

*****

⁶ Kas taka'an junwi' nna' emwal wach'alal como ixix nixtajini neya' can ja katata' Dios pro ma c'a jaru' ta wa'an tiempo tenimaj pro makana' maquita arja' xixsiq'uini in xixrucoj chipan ja rutzil ja recochin tre ja Cristo. Pro camic emajon chic rnimaxic jun tijonem ja junwi' chi na, utzlaj tzij xin Cristo ne'xi.

7 Pro jari' ma katzij ta chi utzlaj tzij, xar ec'o jule' winak ja netajini nixqueyoj como eje'e' ncajo' nqueq'uex ja utzlaj tzij ja nc'utu chikawach nak rbanic ja Cristo.

8 Pro ajoj kach'obon chic wa'an chewach nak rbanic ja utzlaj tzij xin Cristo. Xa nak ta xtiq'uexo rbixic jawa' utzlaj tzij ri' ja kach'obon chic chewach xtipi ta ryewal ja Dios trij. Quirtari' xtiban tre masqui ajoj owi masqui jun ángel xin chila' chicaj chakaja'.

9 Cani' kabin chic chewe camic nbij chic jutij chewe, xa nak ta xtiyowi jun chic tijonem chewe in wi arja' nbij chewe chi utzlaj tzij xin Cristo pro wi junwi' chi na chwach ja xenimaj nabey xtipi ta ryewal ja Dios trij.

10 Ja c'a xinbij chewe ri' tri' c'a netz'at wi' chi ma ja ta ninocla' il tre ja xtinch'ec ta quigana winak pro ja nintajini nya' rgana jari' ja Dios. Ja wixta c'a ninocla' il tre ja xtinch'ec quigana winak jari' ma in ajsamajel ta c'ari' rxin ja Cristo.

* * * * *

11 Bien tec'waxaj wach'alal, ja utzlaj tzij xin Cristo ja xinya' rbixic chewe jari' ma jun winak ta winakarsyon

12 como ma jun winak ta bin chwe in ma xintijox ta na tre chakaja', ja Jesucristo arja' k'alsan chinwach.

13 Como ixix ec'waxan wach'alal jani' ja nc'aslemal nabey ja tok xinq'ueje' chipan ja religión ja quiniman ja wach tak aj Israel. Bien ec'waxan ja xinban chique ja riglesia ja rtinamit Dios, más k'axnak chi na ja rpokonal xinban

chique, ja ta xinwajo' xenuq'uis ta pro ni ta canojelal.

¹⁴ In jun chic, congana xintijoj wi' trij ja quireligión ja wach tak aj Israel, e q'uiy chique ja wach tak q'uiyic congana xink'ax chiquewach chi rotakixic. Queri' xinban como congana xinmak'e' chipan ja costumbre ja quiya'on can ja kati't kamama'.

¹⁵⁻¹⁶ Pro ja c'a Dios tok xerila' ja tiempo ja rch'obon chwij arja' xk'alasaj chinwach jani' rna'oj ja Jesucristo ja Ralc'wal utzc'a chi anin xtinya' rbixic ja Ralc'wal chique ja winak ja ma e aj Israel ta. Arja' nij inrcha'onto wi' ja tok maja'n quinalaxi in xa rmal ja rutzil ja xincochij tre chewi' tok xinrsiq'uij chi nban jawa' samaj ri'. Ja c'a tok k'alasax chinwach nak rbanic ja Ralc'wal Dios ni majun winak xinbe ta ruq'uin xinc'waxaj ta razón tre nak rbanic como jari' k'alasan chic chinwach rmal ja Dios.

¹⁷ Nixtac'a xinbe ta pa Jerusalén chakaja' xenc'waxaj ta razón chique ja xe'oc apóstol nabey chinwach anin. Xar ja xinban, xinbe chipan ja tinamit Arabia c'ac'ari' xinmeloj chic jutij pa Damasco.

¹⁸ C'a chi oxi' juna' xinbe wi' pa Jerusalén, tri' xinbe wi' utzc'a chi nwotakij rwach ja Pedro, olajuj k'ij xenbana' ruq'uin.

¹⁹ Pro ma ec'o chi ta jule' chic ja rapóstol xintz'at can ta quewach xarwari' ja Jacobo ja rch'alal ja kajaw Jesucristo jari' xintz'at can rwach.

²⁰ Ja nintajini nbij chewi' ri' wach'alal chwach Dios nbij, ma npayil ta.

²¹ C'ac'ari' xinbe chic chipan ja tinamit je'e ja c'o

pa rcuenta Siria in ja c'o pa rcuenta Cilicia.

²² In chakaja' chipan ari' tiempo ja riglesia ja xa jun quibanon ruq'uin ja Jesucristo ja rec'o chipan ja departamento Judea eje'e' maja'n tiquetz'at nwach tri'.

²³ Xarwari' c'oli quic'axan chic chwe chi: —Ja Pablo ja maxco' chi pokon xuban chake nabey pro ja camic ntajini nbij chic chique ja winak chi: —Tiyuke' ec'u'x ruq'uin ja Jesucristo, ne' chic chique. Pro ja nabey rajo' ta xuyoj ta ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Jesús. Queri' ja quic'axan chic chwe

²⁴ in queya' ruk'ij ja Dios mwal.

2

¹ C'a chi catorce juna' ja tok xinbe chic jutij ja pa Jerusalén wachbil ja Bernabé in kac'amel ja Tito chakaja'.

² Ja Dios arja' k'alasan chinwach chi nban jawa' viaje ri'. Ja c'a tok xokekaji pa Jerusalén xinch'ob chiquewach ja kach'alal nak rbanic ja utzlaj tzij xin Jesucristo ja nmajon rbixic anin chique ja winak ja ma e aj Israel ta xarwari' ja más nimak quek'ij chiquicojol ja kach'alal kayonaj ki' cuq'uin ja tok xinch'ob chiquewach. Queri' xinban utzc'a chi nkac'am ki' cuq'uin utzc'a maquita nyojtaji ja samaj xin Dios ja nbanon chic in chakaja' ja samaj ja maja'n tinban.

³ Eje'e' ch'obtaj cumal ja xinbij chique como ja Tito ja wachbil arja' ma aj Israel ta in tok laj ban puersa tre chi nban circuncidar pro nixtac'a yataj ta lugar chique chi queban ta circuncidar.

⁴ Laj ban puersa tre cumal jule' winak ja kach'alal neche'xi, pro ma katzij ta chi e kach'alal. Eje'e' pan ekal xe'oc chikacojol, ncajo' nokquic'ambajaj in nokqueyoy como ajoj kaniman chi okwasanel chic libre pa ruk'a' ja ley xin Dios ja tz'ibtal can rmal ja Moisés como xa jun kabanon chic ruq'uin ja Jesucristo. Pro eje'e' cajo' ta xokquecoj chi ta jutij pa ruk'a' ja ley.

⁵ Pro ja c'a rajoy nixtac'a kanimaj ta jutz'it ja ncajo' chake, ma xekanimaj ta pro emwal ixix utzc'a chi ja utzlaj tzij xin Jesucristo matiq'uextaji rbixic ja tok nc'ut chewach.

⁶ Xoktzijon cuq'uin ja kach'alal ja más na nimak quek'ij netz'at cumal ja jule' chic pro ja chwe anin xa junan wi nimak quek'ij owi ma nimak ta quek'ij como ja Dios arja' ma jun ta utz nutz'at in ma jun ta itzel. In tok xoktzijon cuq'uin ni majun nak ta quibij ta chwe ja maja'n tik'alasax chic chinwach tri' rmal ja Dios.

⁷ Pro ja queban chake congana xequicot chakij. Como eje'e' bien ch'obtaj cumal chi ja Dios arja' rya'on chi nukul anin chi nenyaa' rbixic ja utzlaj tzij xin Jesucristo chique ja ma e aj Israel ta como cani' rya'on chi rukul Pedro chi arja' nuya' rbixic chique ja wach tak aj Israel.

⁸ Bien ch'obtaj cumal como eje'e' bien k'alaj chic chiquewach chi congana samaji ja Dios ja tok xinya' rbixic ja utzlaj tzij chique ja ma e aj Israel ta. Cani' tre ja Pedro congana samaji ja Dios tok xuya' rbixic chique ja raj Israel ni c'a queri' xuban anin chwe chakaja'.

⁹ Ja Jacobo, ja Pedro in Juan eje'e' xetz'ati chi epa'l chiquij ja kach'alal in tok ch'obtaj cumal nak

rbanic ja samaj ja xincochij tre ja Dios c'ac'ari' quechap kak'a' ok ca'i' ruq'uin ja Bernabé jari' quic'utbej chi xa jun chic kabanon cuq'uin. Xa jun kach'ob cuq'uin, ajoj nokesamaj chiquicojol ja ma e aj Israel ta in eje'e' nesamaj chiquicojol ja raj Israel.

¹⁰Xar ja queban recomendar chake chi: —Maxta que'emestaj jutz'it ja tak meba'i', xeche' chake, pro jari' ni c'o wi' ngana chi nenuto' ja c'o rjawaxic chique.

* * * * *

¹¹Pro ja Pedro tok xekaj pan Antioquía c'oli xuban ja ma rubey ta jari' xinch'a' tre pro ni chi rpalaj xinbij wi'.

¹²Ja ril xuban tokori' tok ec'o jule' achi'i' xe'ekaji ja pan Antioquía, jule' achi'i' ja retakonel rmal ja Jacobo. Ja c'a tok xe'ekaji ma xwa' chi ta ja Pedro cuq'uin ja kach'alal ja ma e aj Israel ta pro ja xuban, pan ekal pan ekal xelex chiquicojol. Queri' xuban como xbej ri' chiquewach ja rach tak aj Israel ja nquecoj pa ch'a'oj chi neban circuncidar ja kach'alal ja ma e aj Israel ta.

¹³Xa ca'i' rpalaj xuban ja Pedro in queri' queban chic chakaja' ja jule' chic kach'alal ja raj Israel in pior c'a ja Bernabé arja' xuya' ri' chique chakaja', cani' queban eje'e' queri' xuban arja' chakaja'.

¹⁴Ja c'a ranin ja tok ch'obtaj mwal chi matuc'am ri' ruq'uin ja utzlaj tzij xin Jesucristo ja queban c'ac'ari' xinch'a' tre ja Pedro pro ni chiquewach canojelal: —Ja xaban chique ja kach'alal ri' ja ma e aj Israel ta, ja nel chiquewach chi puersa noqui ja kacostumbre ajoj ja rok aj Israel. ¿Nak c'a tre tok xaban quela'? Pro makana' maquita

xe'awachbilaj nabey, xatwa' wa'an cuq'uin masqui at aj Israel, makana' maquita xatel conforme nabey chi matiyuke' chic ac'u'x ruq'uin ja ley.

¹⁵⁻¹⁶ Ajoj ch'obtajnak chic kumal chi xa rmal ja nyuke' ac'u'x ruq'uin ja Jesucristo chewi' tok Dios natruto', natrwasajel libre in nuban chawe cani' mta awil amac abanon, ma rmal ta ja ley xin Dios ja kas ta xtaban je'e cumplir tok nuban queri' chawe. Ajoj masqui ok aj Israel pro ruq'uin ja Jesucristo yukul chi wi' kac'u'x utzc'a chi ja Dios nokruto' nokruc'ul pro xa rmal ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Cristo, ma rmal ta ja ley ja kas ta xtikaban je'e cumplir como ni majun winak xtitotaj ta xtic'ul ta rmal ja Dios xta rmal ja ley ja kas ta xtuban je'e cumplir. Queri' kabanon ja ni pa kalaxic wi' chi ok aj Israel. Ajoj ok aj Israel nokche'e, in xa c'amonnak chake chi nkabij chi ma ok junan ta cuq'uin ja ma e aj Israel ta como eje'e' mta ja ley xin Dios cuq'uin, xa e aj'il xa e ajmaqui', okchenakto chique.

¹⁷ Pro ajoj wi nkajo' chi nokruto' ja Dios in nokrwasajel libre chipan ja kil kamac pro wi rmal ja xa jun nkaban ruq'uin ja Cristo tok nkaban queri' jari' matiyuke' chic kac'u'x ruq'uin ja ley, xa ek ok junan cuq'uin ja ma e aj Israel ta, xa ok aj'il xa ok ajmaqui' chakaja'. Ja c'a wi queri' rbanic çla tibij c'a tzij ari' chi xa il mac xucoj can chakij ja Cristo? Mni, ma queri' ta.

¹⁸ Pro anin wi ninel conforme chi matiyuke' chic nuc'u'x ruq'uin ja ley pro wi nmaj chic jutij rya'ic ruk'ij ja ley chiquewach ja winak jari' in aj'il in ajmac nineli chwach ja ley.

¹⁹ Queri' nbij chawe como anin, rumac ja ley chewi' ja tok camsaxi ja tzabuklaj c'aslemal ja c'o chwe nabey, xinél libre pa ruk'a' ja ley utzc'a chi xtinmaj chic jun c'aslemal c'ac'a pa ruk'a' ja Dios.

²⁰ Ja chwe anin, anin jun xincamsax ruq'uin ja Cristo chwach ja cruz. Ja c'aslemal ja c'o chic chwe camic jari' ma anin chi ta ja rinc'asli, Cristo chic ja c'as pa wanma. Ja yukulbal nuc'u'x ruq'uin ja Cristo ja Ralc'wal Dios jari' c'ayon chic wxin chipan awa' c'aslemal ja c'o chic chwe wawe' chwach'ulew. Janila ninrajo' ja Cristo como arja' ma xpokonaj ta xuya' ri' pa camíc mwal.

²¹ Queri' rbanic ja rutzil ja rsipan ja Dios chake in mta moda xtinban ta tre ja ni ta majun rsamaj. Queri' nbij chawe como ja Dios wixta rmal ja ley tok nokruto' in nokrwasajel libre chipan ja kil kamac maquita c'a rjawaxic ari' ja camsaxi ja Cristo chi kato'ic. Queri' xinbij tre ja Pedro.

3

¹ Wach'alal ja rix aj Galacia, ixix xa ma ix ch'obol ta. ¿Nak xixbano engañar chewi' tok xeya' can ja utzlaj tzij xin Jesucristo? Pro bien ch'obtáj chewach nak rbanic ja Jesucristo, cani' wa'an rip chwa cruz chewach.

² Camic c'oli nwajo' nc'waxaj chewe ri', ja tok kajto ja rEspíritu Santo ewq'uin ¿la rmal ja xeban cumplir ja ley chewi' tok kajto ewq'uin? Mni, ma queri' ta. Pro ja xeban, xec'waxaj ja utzlaj tzij xin Jesucristo in yuke' ec'u'x ruq'uin xa chewi' tok kajto ja rEspíritu Santo ewq'uin.

³ Ja tok kas xemajto ja bey xin Jesucristo nabey ja' Espíritu Santo xuc'anto ewxin. Ja c'a camic chic

¿Ia ja' chic ja ley nto'o ewxin chi rq'uisic ja bey xin Jesucristo nech'ob ixix? Ja wi queri' nech'ob xc'a ma ix ch'obol ta ari'.

⁴ Ja tok xenimaj ja Jesucristo congana rpokonal xetij rmal pro camic ¿Ia chaka queri' tok xetij ja rpokonal? Maquita chaka queri' wach'alal.

⁵ Ja Dios arja' takyonto ja rEspíritu Santo ewq'uin, c'oli milagro ja rbanon je'e checojol ¿nak tre tok queri' rbanon ja Dios checojol nech'ob ixix? ¿La rmal chi c'oli ja ley ebanon je'e cumplir? Mni, ma rmal ta ja ley pro como xec'waxaj ja utzlaj tzij xin Jesucristo in yuke' ec'u'x ruq'uin chewi' tok queri' rbanon ja Dios checojol.

⁶ Bien turkaj chewe ja rAbraham, arja' yuke' ruc'u'x ruq'uin ja Dios in rmal ja yukulbal ruc'u'x chewi' tok Dios xuto', xwasajel libre in xuban tre cani' mta ril rumac rbanon.

⁷ Rmalc'ari' tok nbij chewe, wi c'o yukulbal ac'u'x ruq'uin ja Dios jari' at ralc'wal can ja rAbraham.

⁸ Tz'ibtal can ojer chipan ja rtzobal Dios chi ja winak ja ma e aj Israel ta eje'e' nerila' na jun k'ij ja tok nyuke' na quec'u'x ruq'uin ja Dios in rmal ja yukulbal quec'u'x chewi' tok neruto' ja Dios, nerwasajel libre in nuban chique cani' mta quil quemac quibanon. Rmalc'ari' tok c'oli ja utzlaj tzij xin totajem ja bix tre ja rAbraham ojer rmal ja Dios, quewa' bix tre ri': —Abraham, amwal atat tok c'oli ja rutzil ja nyataj na chique ja winak ja rec'o nojel tinamit wawe' chwach'ulew, ne'xi ja Abraham. Queri' tz'ibtal can.

⁹ Queri' c'a rbanic, ja winak ja c'o yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios eje'e' ri' ja nyataj chique

ja rutzil xin Dios ja caní' yataj tre ja rAbraham ojer como ja rAbraham arja' ni yukul wi' ruc'u'x ruq'uin ja Dios.

¹⁰ Pro canojel ja winak ja yukul quec'u'x ruq'uin ja nqueban kaj eje'e' queyon chi rbanic cumplir ja ley eje'e' c'o maldición c'o ryewal ja Dios chiquij. Caní' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ri': —Rjawaxic chi ni naban wi' cumplir nojelal ja tz'ibtal chipan ja libro xin ley. Ja winak xa nak ta chi winakil wi matiqueban cumplir nojelal ja nbij ja ley chi nqueban jari' c'o maldición c'o ryewal ja Dios chiquij.

¹¹ Ja rtzobal Dios bien nk'alasaj chikawach chi majun nak ta xtitotaj ta xtiwasaxel ta libre rmal ja Dios ja xta rmal nuban je'e' cumplir ja tz'ibtal chipan ja ley. Bien k'alaj chi queri' rbanic como ja rtzobal Dios quewa' nbij chake ri': —Ja winak ja netotaji in newasaxel libre rmal ja Dios eje'e' xa rmal ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios tok nquewil ja utzlaj c'aslemal ja mta q'uisic trij, ne'e.

¹² Junwi' na ja ley in junwi' chi na ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Dios. Como ja ley quewa' tz'ibtal can tre ri': —Ja wi naban cumplir nojelal ja nbij ja ley chi naban jari' nawil ja utzlaj c'aslemal ja mta q'uisic trij. Queri' ja tz'ibtal can.

¹³ Ja nabey c'oli ja maldición kajnak chakij rmal ja ma xkaban ta cumplir nojelal ja nbij ja ley chi nkaban pro ja Cristo arja' xutoj ja kil kamac, xlasaj chakij ja maldición, arja' xoc chuxe' ja maldición pa kaq'uexwach. Ja tok camsaxi ja Cristo chwach cruz c'oli ja maldición q'ueje' trij caní' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewari': —Jun winak xa

nak ta chi winakil ja wi njechax chwach jun che' chi ncamsaxi jari' retal chi c'o maldición trij, ne'e.

¹⁴ Queri' xuban ja Jesús utzc'a chi ixix ja ma ix aj Israel ta nyataj na chewe ja rutzil ja tzujun can tre ja rAbraham ojer rmal ja Dios. Queri' xuban utzc'a chi xa rmal ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok nkacochij ja rEspíritu Santo ja tzujun can ojer.

*****

¹⁵ Camic wach'alal c'o jun c'ambal tzij nya' chewach ri'. Ja tok c'o jun chominem nbani masqui xa winak nebanowi pro wi nban rwujal in tok nban firmar jari' ni majun xtiyojo ta xtiq'uexo ta.

¹⁶ Ja Dios arja' c'o jun chominem xuban ruq'uin ja rAbraham ojer, c'oli ja rutzil xin Dios xtzujuj tre ja rAbraham in tre rja'tzul chakaja'. Xa jun rja'tzul ja rAbraham ja xtzujuj wi', ma xtzujuj ta chique canojel: —Tre ja rawija'tzul ntzujuj wi', ne'xi ja rAbraham rmal ja Dios. Ja c'a rja'tzul ja rAbraham jari' ja Cristo.

¹⁷ Camic nch'ob chewach nak rc'amonto ja c'a xinbij kaj chewe ri'. Ja Dios arja' c'o jun chominem xuban ruq'uin ja rAbraham in xuya' rseguro chi ni nuban wi' cumplir ja xtzujuj tre. Pro ja ley jari' c'a chi cuatrocientos treinta juna' winakar chi wi'. Rmalc'ari' tok nbij chewe, ja ley mta moda xtuyoj ta ja chominem ja xuban ja Dios ruq'uin ja rAbraham, mta moda xtuyoj ta ja xtzujuj can tre.

¹⁸ Wixta ja' ley c'amoto ja herencia xin Dios maquita c'a ja' riri' c'amoto ja xtzujuj can ja Dios tre ja rAbraham. Pro ja Dios como arja' rtzujun ja herencia tre ja rAbraham xa rmalari' tok xuya' tre.

19 Ja wi queri' rubey ¿nak c'a noc wi' ja ley? Jari' ni c'o wi' rsamaj pro ja Dios c'a después na xwinakarsaj ja ley utzc'a chi nkotakij nak rbanic ja il mac ja nkaban ja rok winak. Pro ja ley xa pajtali ja tiempo rxin, tokori' xurq'uisa' ja tok peti ja Cristo ja rja'tzul can ja rAbraham como tre arja' tzujun can wi' ja rutzil xin Dios. In jun chic chakaja', ja Dios tok xuya'to ja ley ma ni ta arja' tzijon cuq'uin ja winak, ángel xec'amoto, xurquiya'a' tre ja Moisés in ja' Moisés xuya' chic chique ja winak.

20 Pro ja xuban ja Dios tok xtzujuj ja rutzil tre ja rAbraham nij arja' tzijon ruq'uin.

* * * * *

21 ¿La tibij c'a tzij ari' chi xa nch'ojij ri' ja ley ruq'uin ja rutzil ja tzujun can rmal ja Dios? Mni, ma queri' ta. Wixta c'o jun ley ja cowin ta xuq'uex ta ja kana'oj in xuya' ta chake ja utzlaj c'aslemal ja mta q'uisic trij rmal ta c'ari' ley tok xoktotaji in xokwasaxel libre rmal ja Dios.

22 Pro quewa' rubey ri', ja ley chaka nbij chake kanojelal ja rok winak chi ok preso pa ruk'a' ja il mac. Queri' nbij chake ja ley utzc'a chi kanojel ja nyuke' kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo nokquirtaj chipan ja kil kamac in nkacochij ja rutzil ja tzujun can rmal ja Dios in xa rmal ja yukulbal kac'u'x tok nban queri' chake.

23 Pro ja tok maja'n tipeti ja Jesucristo okrchapon ja ley tri' in okrchajin. Pro ja tok peti ja Jesucristo, tok bix chake chi ruq'uin arja' nyuke' chi wi' kac'u'x tokori' xokjach can pa ruk'a' rmal ja ley.

²⁴ Queri' c'a rbanic ja ley cani' jun ajoyuk' okrbanon to cuenta, xokrujach can pa ruk'a' ja Cristo chi nyuke' chic kac'u'x ruq'uin in xa rmal ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Cristo chewi' tok Dios nokruto', nokrwasajel libre in nuban chake cani' mta kil kamac kabanon.

²⁵ Pro camic penak chic ja Cristo, yukul chic kac'u'x ruq'uin, ma ja chi ta ja rajyuk' okbanyon cuenta.

²⁶ Como xa jun ebanon chic ruq'uin ja Cristo Jesús tibij c'a tzij ari' chi ix ralc'wal Dios ewanojel pro xa rmal ja yukulbal ec'u'x ruq'uin tok banon queri' chewe.

²⁷ Ja tok xixban bautizar jari' xa jun xeban ruq'uin ja Cristo, tibij c'a tzij ari' chi Cristo ewekben chic ewi'.

²⁸ Xa ix jun chic chi ix aj Israel chi ma ix aj Israel ta, chi ix esclavo chi ix libre, chi ix achi'i' chi ix ixoki', xa ix jun chic ewanojelal como xa jun chic ebanon ruq'uin ja Cristo Jesús.

²⁹ Ja c'a wi ix rxin chic ja Cristo jari' ix rja'tzul can ja rAbraham in c'ol ek'a' tre ja herencia ja tzujun can tre ja rAbraham ojer rmal ja Dios.

4

¹ Quewa' rbanic ri' wach'alal. Jun alc'walaxel tok c'a tino'y na jari' mta herencia njach tre chanim pro arja xa cani' jun ti moso. Ma jun nak ta njach tre chanim masqui rxin nojelal pro c'a nerila' na jun tiempo ja njach wi' tre.

² Pro ec'oli ja repa'l trij ja ralc'walaxel chi rchajixic in nqueban cuenta ja herencia. Ja herencia c'a tokori' njach tre ja ralc'walaxel ja tok nerila' ja

tiempo ja chomarsan rmal ja tatixel ja nban wi' ja jachonem.

³ In queri' c'a chake ajoj chakaja' nabey ok cani' tak ac'ala', xokq'ueje' na pa ruk'a' jule' costumbre ja xa xoc'o ruk'ij.

⁴ Pro ja Dios tok tz'akati ja tiempo ja chomarsanto rmal tokoc'ari' xutakto ja Cristo ja Ralc'wal. Xalaxi ja Ralc'wal Dios chwiruk'a' jun ixok in q'ueje' na pa ruk'a' ja ley ja ya'on can tre ja Moisés ojer rmal ja Dios.

⁵ Queri' xuban ja Dios utzc'a chi xokrwasajel libre ja xokq'ueje' pa ruk'a' ja ley in rmalari' tok nuban chic chake ok cani' chak'laj ralc'wal.

⁶ Como ix alc'walaxela' chic chewi' tok Dios rtakonto ja rEspíritu Santo rxin ja Ralc'wal pa tak ewanma: —Nata', Padre, ne' kaj ja rEspíritu Santo pa tak ewanma.

⁷ Rmalc'ari' tok ma ix cani' chi ta moso, ix alc'walaxela' chic chewi' tok c'o chic ek'a' tre ja herencia xin Dios pro rmal ja Cristo tok banon queri' chewe.

*****

⁸ Pro ja nabey tok maja'n tewotakij rwach ja Dios xixq'ueje' na pa quek'a' cachbal tak winak in rachbal tak nakun, xe'ecoj como e dios pro ma katzij ta chi e dios.

⁹ Ja c'a camic chic ewotak chic rwach ja Dios, o ja más rubey, arja' xurotakij kaj ewach nabey pro çnak c'a nech'ob ja tok nixmeloj chic jutij chewij como nixtajini nenimaj chic jule' costumbre ja roc'owinak chic rtiempo pro jari' majun totajem majun utzil rc'amonpi ta chewe? Pro c'o taka'an egana nixoc chic jutij pa ruk'a'.

10 Taka'an ruq'uin jule' nmak'ij yukul chi wi' ec'u'x.

11 Anin nxbej wi' emwal, matzij xa mta noc wi' ja congana xintij nuk'ij chi etijoxic.

12 Wach'alal, tebana' jun utzil, tebana' ixix ja cani' nbanon anin como anin inocnak in cani' ewach aj tinamit ja ma ix aj Israel ta. Ja c'a tok xinq'ueje' checojol ni majun itzel nak ta xeban ta chwe.

13 Ixix bien ewotak chi rmal jun yobil xinkajbej chewi' tok xinq'ueje' na checojol, xa rmalari' yobil ja tok kas xinya' rbixic ja utzlaj tzij xin Jesucristo chewe nabey.

14 Jari' yobil congana lawulo' xuban chwe pro ixix ma itzel ta xinetz'at, ma xinesalujel ta. Ja xeban chwe, nojel ec'u'x nojel ewanma xinec'ul, xeban chwe in cani' jun ángel rxin Dios, xeban chwe in cani' Jesucristo.

15 Congana xixquicot chwij tri'. Ja wixta xix-cowini xec'otpi ta ja rewach tri' wotak chi ix con-forme xeya'pi ta chwe. ¿Pro ja camic bar c'a xoc wari' ja quicotemal?

16 Pro ja xinbij chewe chipan awa' jun carta ri' ni rubey wi', maxta tech'ob chwij chi in ec'ulel chic, maquirtari'.

17 Pro ja c'a winak ja neyojo ewxin eje'e' ni katzij wi' chi congana nel quec'u'x chewij pro xa quewach nquec'am chewe. Ja ncajo' chewe chi neya' can ja tijonem ja xinya' anin chewe in eje'e' chic nel ec'u'x chiquij.

18 Ni rubey wi' ja tok wi' c'o jun ja nel ruc'u'x chewij pro xarwari' wi' utzil ja nrajo' chewe pro

tibana' c'a nojel tiempo in ma ruyon tari' ja tok inc'ol anin ewq'uin.

¹⁹ Chak'laj tak walc'wal, jutij chic inmajtajnak rmal ja rpokonal emwal ixix. Cani' tre jun ixok tok maja'n talaxi ti ral arja' nmajtaj rmal ja rpokonal in queri' c'a chwe anin chakaja' congana nti'on chwe chi raybexic nak k'ij xtiq'uiyi chi utz ja Cristo pa tak ewanma.

²⁰ Kas ta inc'o pon chic ewq'uin camic ri', kas ta pan ekal nch'ob chewach nojelal nak rbanic. Pro ja camic maticanoy mwal nak la nbij chic chewe.

* * * * *

²¹ Camic c'oli nwajo' nc'waxaj chewe ixix ja c'ol egana nixq'ueje' pa ruk'a' ja ley ¿la ma ewotak ta c'a nak rbanic ja ley?

²² Anin nch'ob na chewach nak rbanic. Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios ec'o ca'i' rc'ajol ja rAbraham, jun q'ueje' chwiruk'a' ja raj'ic' in jun chic q'ueje' chwiruk'a' ja rxjayil. Ja raj'ic' jari' xa esclava pa ruk'a' pro ja rxjayil arja' libre.

²³ Ja ral ja rixok esclava arja' chaka xalaxi pro ma chaka ta xalaxi ja ral ja rixok libre como arja' tzujun can tre ja rAbraham rmal ja Dios.

²⁴⁻²⁶ Jari' nkac'ambej tzij tre ca'i' chominem. Jun chominem c'o jun jayu' rbina'an Sinaí ja bar chomarsax wi' pro jari' chominem nerwinakarsaj jule' winak ja xa ne'oc esclavo. Ja jun chic chominem tri' chomarsax wi' chipan jun tinamit rbina'an Jerusalén pro jun tinamit ja c'o chila' chicaj. Ja jayu' rbina'an Sinaí pa rcuenta Arabia c'o wi' in tri' chomarsax wi' ja ley, jari' nkac'ambej tzij tre ja rixok esclava rbina'an Agar. Jari'

nkac'ambej tzij tre chakaja' ja tinamit Jerusalén pro jun tinamit ja c'o chwach'ulew camic como ja winak ja raj Jerusalén camic xa e cani' esclavo. Pro ja jun chic Jerusalén ja c'o chila' chicaj jari' ma esclava ta, libre. Jari' kate' chi nimlaj kanojelal ja yukul kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo.

²⁷ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewari': —Atat ja majun tawal, catquicoti. Catquicoti masqui ni mta wi' alanem chawij. Como ja rixok ja ya'on can rmal ja rchajil nerila' na jun k'ij tok más chi na ja ral xqueq'ueje' chwiruk'a' chwach ja rixok ja c'o rchajil ruq'uin, queri' nbij.

²⁸ Wach'alal, ajoj ok ralc'wal chic ja Dios rmal ja rtzujun can ojer, xa ok junan ruq'uin chic ja rIsaac como arja' ma chaka ta xalaxi pro tzujun can tre ja rAbraham rmal ja Dios.

²⁹ Pro ja ralc'walaxel ja chaka xalaxi arja' itzel xuban tre ja ralc'walaxel ja tzujun can ja xalax rmal ja rEspíritu Santo. In queri' nban ajoj chake camic chakaja'.

³⁰ Pro bien tec'waxaj ja nbij ja rtzobal Dios quewari': —Tasalujel ja rixok esclava e ca'i' in ral. Como ja ral ja rixok libre c'o jun herencia nyataj na tre pro ja ral ja rixok esclava arja' mta herencia xtiyataj ta tre. Queri' nbij.

³¹ Queri' rbanic wach'alal, ajoj ma ok ral ta ja rixok esclava, ok ral ja rixok libre.

5

¹ Rmalc'ari' nbij chewe, como ja Cristo arja' yoyon chake chi xokel libre pa ruk'a' ja ley cow c'a quixpe'e jutz'it, maxta quixmeloj chic jutij chewij,

maxta c'oli nak ta xquixruchap chic jutij xquixru-coj chi ta jutij esclavo.

² Teya'a' ewxquin tre ja xtinbij chewe ri', ja wi xquixban circuncidar in wi nyuke' chic ec'u'x ruq'u'in ja circuncisión jari' majun nak ta rc'amonpi ta ja Cristo chewe.

³ Camic nbij chic jutij chewe, jun achi xa nak ta chi achi'al wi xtiban circuncidar in wi nyuke' chic ruc'u'x ruq'u'in ja circuncisión jari' puersa nuban na cumplir nojel ja tz'ibtal can chipan ja ley.

⁴ Ja wi nyuke' chic ec'u'x ruq'u'in ja ley in wi rmalari' tok nech'ob chi nixruto' ja Dios in nixr-wasajel libre chipan ja rewil emac jari' xeya' can ari' ja Cristo, xeya' can ari' ja rutzil ja xecochij tre ja Dios.

⁵ Queri' nbij chewe como ajoj ma ja chi ta ja ley okuc'ayon pro ja' Espíritu Santo c'ayon chic kaxin chi raybexic ja k'ij ja tok Dios xkoruto' chijutij tokori' tok ni majun chic kil kamac in rmal ja yukulbal kac'u'x ruq'u'in ja Jesucristo tok nban queri' chake, jari' kas nokquicoti chi raybexic.

⁶ Ja tok xa jun naban ruq'u'in ja Cristo Jesús jari' macatruto' ja natban circuncidar in macatruto' chakaja' ja macatban circuncidar. Pro ja nto'o awxin jari' tok nyuke' ac'u'x ruq'u'in ja Jesucristo, tok nsamaji ja yukulbal ac'u'x chi rwinakarsaxic ja rajoben ri'il xin Dios pan ac'aslemal.

⁷ Ixix kas wa'an jic ixbenak nabey pro ¿nak c'a xixyojowi chi matenimaj chic ja utzlaj tijonem xin Jesucristo?

⁸ Ja c'a ritzel tijonem ja xixtakchibexi jari' ma ruq'u'in ta ja Dios penak wi' como ja Dios arja'

rmajon esiq'uixic chi nenimaj ja utzlaj tijonem xin Jesucristo.

⁹ Tebana' cuenta ewi' como ja ritzel tijonem jari' xa nbe pa nim ja cani' nuban jutz'it levadura npaxij ri' nbe chipan ja k'or nojelal.

¹⁰ Anin c'o nseguro chi ja kajaw Dios arja' nuya' chi na chewe chi nenimaj ja nmajon rch'obic chewach. Pro ja winak ja nyojo ewxin xa nak ta chi winakil puersa nk'et na tzij trij, xa k'etoj tzij chic cajal chwach.

¹¹ Wach'alal, ec'oli ja nebin chwe chi anin c'a nmajon na rbixic chique winak chi rjawaxic chi neban circuncidar. Ja wi queri' nbij chique winak ¿nak c'a tre tok c'a c'o na pokon neban chwe cumal ja wach tak aj Israel? Ja wixta nbij chique winak chi neban circuncidar maquita c'a npi quiyewal ari' ja wach tak aj Israel ja tok nnataj chique ja rcamic ja Jesucristo chwach cruz.

¹² Pro ja kas ngana anin camic xtiquilasajel ta qui' checojol ja winak ja netakchi'in ewxin.

¹³ Queri' nbij chewe wach'alal como ja Dios xixrsiq'uij chi nixq'ueje' libre. Pro ma ruq'uin ta ja rix libre ja chaka ta nojel ta xteban ja c'ol egana neban. Pro ja c'a neban, teto'o' ewi' chibil tak ewi' pro ruq'uin ta ja rajoben ri'il xin Dios.

¹⁴ —Cani' chawe atat nawajo' kaj awi' ayon queri' c'a tabana' chique ja jule' chic winak que'awajo' chakaja', queri' nbij ja rtzobal Dios. Ja wi xenimaj awa' jun mandamiento ja c'a xinbij kaj chewe ri' xa ruq'uin ari' xeban cumplir nojel ja nbij ja ley chewe chi neban.

¹⁵ Pro wi xa síc' ch'a'oj ja neban jari' maxco' matetij ewi'. Ma teban ta queri', tebana' cuenta,

maxta teyoj kaj ewi' eyon.

* * * * *

16 Quewa' nwajo' chewe ri' wach'alal, teya'a' lugar tre ja rEspíritu Santo chi arja' nuc'an ewxin chipan ja rec'aslemal. Ja wi queri' neban jari' maticowin chewij ja ritzel tak yarinem ja c'o chipan ja tzabuklaj c'aslemal ja kuc'an ja rok winak, maticowini xquixruban ta mandar.

17 Ja tzabuklaj c'aslemal ja kuc'an ja rok winak jari' xa rc'ulel ja rEspíritu Santo. Ja tok c'ol agana naban ja rutzil ja c'a tzabuklaj c'aslemal awc'an nrajo' natruyoj chi mataban ja rutzil. Ja tok c'ol agana naban ja ritzelal ja c'a rEspíritu Santo nuk'il ja tzabuklaj c'aslemal awc'an chi mataban ja ritzelal. Rmalc'ari' tok nbij chewe, ja neban je'e chipan ja rec'aslemal ma chaka ta egana tok neban.

18 Pro ja wi neya' lugar tre ja rEspíritu Santo chi arja' nuc'an ewxin tibij c'a tzij ari' chi ix libre pa ruk'a' ja ley.

19 Bien k'alaj nak rbanic ja tzabuklaj c'aslemal ja cuc'an ja winak, quewa' rbanic ri'. Achi'i' ne'oc cuq'uin ixoki' ja ma e quixjayilal ta in c'a c'o na más nqueban ja rachi'i' in ixoki' ja xa ntz'ilorsaj ja canma.

20 In jun chic, nexuque'e ja winak chiquewach cachbal tak winak in chwach rachbal tak nakun in nequinimaj ja raj'itza'. In jule' chic rwach ja ritzelal nqueban cani' tre c'ulla'an tak ri'il, ch'a'oj, aquiakarem, ayewal. In c'oli nqueban xa por interés. C'oli nquejach qui' como junwi' nquech'ob jule' in junwi' chi na nquech'ob jule' chic.

21 E camsanela'. In c'oli nqueban nimak tak wa'im, nech'ujar rmal tijoj ya', nquerak quechi',

nqueban síc' ch'a'oj. In c'a c'o na más nqueban ja winak ja nij itzel wi'. Anin nbij chic jutij chewe como nbin chic chewe, ja winak ja nebanowi ja ritzelal ja cani' c'a xintz'ibaj ri' eje'e' matiyataj chique chi xque'oc ta chipan ja gobierno xin Dios.

²² Pro ja rEspíritu Santo quewa' nwachij pa tak kac'aslemal ri', nkajo' ki', c'oli ja quicotemal xin Dios pa tak kanma, mta ch'a'oj nkaban, c'o kapaciencia, c'o jun qui'laj anma kuc'an, nkato' ki' chibil tak ki', nkaban cumplir ja nkatzujuj,

²³ nkaya' nojel pa ruk'a' ja Dios in nkak'il ki' chakij chi rbanic ja ritzelal. Majun ley xtuch'a' ta chake ja wi queri' nkaban.

²⁴ In kanojel ja rok xin Jesucristo kaya'on can ja tzabuklaj c'aslemal ja kuc'an nabey rachbil nojelal ja ritzelal ja kayarij jari' cani' karipon chic chwach cruz.

²⁵ Ja rEspíritu Santo como arja' rya'on jun c'ac'a c'aslemal chake kaya'a' c'a lugar tre chakaja' chi arja' nuc'an kaxin chipan ja kac'aslemal.

²⁶ Maxta congana ok nimak tikana' kaj como tok queri' nkaban jari' xa nkaminbej ki' pa síc' pa ch'a'oj rmal. Maxta tiquiakir kanma chibil tak ki'.

6

¹ Wach'alal, wi c'o jun chewe chaka jalal tok kaj pa ril quirtawa' neban tre ri', ixix ja rixuc'an rmal ja rEspíritu Santo jix ruq'uin, jeyukba' ruc'u'x utzc'a chi nyictaji. Tech'obo' chwach pan ekal, kas turkaj chewe chi matzij chaka jalal tok xquixkaj chic ixix chakaja'.

² C'oli ja nkakajbej je'e chipan ja kac'aslemal cani' ralal jun nimlaj ijka'm nkaj chakij nkana' kaj

pro teto'o' ewi' chibil tak ewi' chi rch'ijic ja rijka'm. Ja wi queri' neban jari' nebanbej cumplir ja ley xin Cristo.

³ Pro wi c'o jun nuch'ob kaj chi mta ril in wi kas nim nuna' kaj pro como xc'a winak jari' xa nuban kaj engañar ri' ruyon.

⁴ Ja rjawaxic chi nkaban, kana'a' kaj jani' elnak ja kac'aslemal chikajujunal. Ja wi kas katzij chi utz elnak ja rac'aslemal xc'a rmalari' catquicoti, ma rjawaxic ta chawe chi najunsaj awi' cuq'uin jule' chic la más na utz ja rac'aslemal chiquewach eje'e'.

⁵ Queri' nbij chewe como kanojel nkajach na cuenta chwach ja Dios chikajujunal.

⁶ Canojel ja winak ja netijox tre ja rtzobal Dios xa nak ta c'o cuq'uin tiquiya'a' quixin ja netijon quixin.

⁷ Maxta teban kaj engañar ewi' eyon, xa nak ta netic chipan ja rec'aslemal nijawari' neban cosechar. Ja Dios maquixcowini xteban ta engañar.

⁸ Queri' nbij chewe como ja wi naya' rgana ja tz-abuklaj c'aslemal awc'an itzel c'aslemal nawachij ari', jari' xa c'ayiric xa chuwiric cajal chawach. Pro wi naya' rgana ja rEspíritu Santo utzlaj c'aslemal nawachij ari' pro jun c'aslemal ja mta q'uisic trij.

⁹ Wach'alal, ma kocos ta chi rbanic ja rutzil. Queri' nbij chewe como ja wi ma xticapuj ta kac'u'x chi rbanic ja rutzil jari' c'o jun rtojbali nkawachij na ja tok xterila' ja tiempo.

¹⁰ Como c'o tiempo chake chi nkaban ja rutzil chique ja winak rmalc'ari' nbij chewe, kabana' ja rutzil chique canojelal in más na kabana' utzil

chique ja yukul quec'u'x ruq'u'in ja Jesucristo como eje'e' e familia xin Dios.

*****

¹¹ Tetz'ata' ja nimak tak letra ja nmajon rtz'ibaxic chipan awa' carta ri', jawa' retal chi anin xintz'ibani.

¹² Ja winak ja c'o quigana nquik'alasaj qui' chi congana nqueban cumplir ja costumbre rxin ja ley eje'e' ri' ja nebin chewe chi puersa nixban circuncidar. Eje'e' xa nquixbej qui' xtiquetij ta rpokonal rmal ja Cristo xtiqubij ta chi solo rcamic ja Cristo chwach cruz natto'owi chipan ja rawil amac.

¹³ Queri' nbij chewe como eje'e' masqui ebanon circuncidar pro nixtac'a eje'e' ta nqueban ta cumplir ja ley. Xar ja najo' chewe chi nixban circuncidar utzc'a chi eje'e' nqueya' kaj quek'ij queyon ja tok nixquech'ec in necoj chic ewi' cuq'u'in.

¹⁴ Pro anin nat c'o wari' chwe ja xtinban ta queri'. Pro ja rcamic ja kajaw Jesucristo chwach cruz solo jari' ja nya' ruk'ij anin. Ja chwe anin cani' rison chic chwach cruz ja ritzelal xin rwach'ulew in queri' chwe anin chakaja' in cani' inrison chic chwach cruz, cani' incamnak chic chwach ja ritzelal, mchita ngana ruq'u'in.

¹⁵ Ja tok xa jun naban ruq'u'in ja Cristo Jesús jari' macatruto' ja natban circuncidar in macatruto' chakaja' ja macatban circuncidar. Pro ja nto'o awxin jari' jun c'ac'a c'aslemal ja naco hij tre ja Dios.

¹⁶ Jari' ja kas mero rubey in canojel ja winak ja cuc'an awa' jun bey ri' xtiyataj ta chique ja

nimlaj quicotemal xin Dios in Dios ta xtipokonan quewach chakaja'. Eje'e' ri' winak e tinamit xin Dios ja katzij chi e rtinamit Dios.

¹⁷ Camic maxta c'o chic jun ja xquinruban ta molestar como ja ncuervo congana yuc rc'an jari' nc'utbej chi in ajsamajel rxin ja kajaw Jesús.

¹⁸ Wach'alal, kas ta xtiq'ueje'e ja rutzil rxin ja kajaw Jesucristo pa tak ewanma. Amén.

Ja C'ac'a Chominem
New Testament in Tz'utujil Western; tzj
(GT:tzj:Tz'utujil)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tz'utujil

Dialect: Western

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tz'utujil [tzj] (Western), Guatemala

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tz'utujil

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

9edbc891-45bd-575d-b4d1-5ba8f0ea4ba8